

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

DECIZIE

cu privire la admiterea recursului declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Zlatin Eduard împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, privind anularea răspunsului și obligarea emiterii actului administrativ favorabil,

împotriva deciziei din 20 februarie 2024 a Curții de Apel Chișinău

*(Dosarul nr. 3ra-379/24
NR. PIGD 2-21076613-01-3ra-26042024)*

Instanța de apel nu a furnizat o motivare adecvată și clară cu privire la momentul de când urmează a fi achitată pensia recalculată

Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, jud. V. Sîrbu,
Curtea de Apel Chișinău, jud. Gh. Mîra, Gr. Dașchevici, A. Bostan,

06 noiembrie 2024

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților admisibilitatea recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Diana Stănilă,

Ion Malanciuc, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 24 mai 2021, Zlatin Eduard a depus acțiune în contencios administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind anularea răspunsului și obligarea autorității publice de a calcula diferența la calcularea pensiei.

2. În motivarea acțiunii a indicat că, a fost angajat al organelor afacerilor interne, activând inclusiv în cadrul Izolatorului de detenție provizorie al IGP al MAI, cu dreptul de a primi pensie pe linia MAI. Până la reforma MAI din anul 2013, angajatorul său direct era Ministerul Afacerilor Interne, iar după reformă - Inspectoratul General de Poliție al MAI.

3. A invocat că, la 05 februarie 2021, a înaintat o cerere către CTAS Centru, prin care a solicitat să-i fie achitate toate sumele bănești, pensiile, indemnizații, compensații, de la momentul eliberării la pensie și până la data de 16 octombrie 2020, luând în considerare faptul că i-a fost achitată pensia pentru activitate în cadrul organelor afacerilor interne, pentru vechimea în muncă cu tot cu avantaje, doar pentru un an de zile, dar nu pe toată perioada de timp de la momentul eliberării, conform deciziei Curții de Apel Chișinău din 09 octombrie 2021.

4. La 03 martie 2021, a primit răspuns de la CTAS Centru precum că i se refuză în admiterea solicitărilor înaintate. Nefiind de acord cu răspunsul dat, la 12 martie 2021 s-a adresat cu cerere prealabilă către CNAS, care prin răspunsul din 14 aprilie 2021 a fost respinsă. La 25 aprilie 2021 s-a adresat cu cerere prealabilă către CNAS. Iar la 12 mai 2021, a primit răspunsul CNAS prin care cererea prealabilă a fost respinsă.

5. Reclamantul a susținut că, nu este de acord cu decizia autorității publice pârâte. În opinia sa, nu s-au luat și nu se iau în considerare dispozițiile Hotărârii de Guvern nr. 78 din 21.02.1994, art. 33 alin. (2) al Legii cu privire la sistemul penitenciar nr.1036 din 17 decembrie 1996, în vigoare până la 21 martie 2008.

6. A remarcat că, CNAS urma și urmează să-i achite toate sumele bănești ca diferență neachitată, de la momentul eliberării la pensie și până la data de 16

octombrie 2019. Mai ales că, acest drept al său este confirmat prin deciziile judiciare, prin care i s-a confirmat vechimea în muncă cu avantaje.

7. A relatat că, în conformitate cu prevederile punctului (8) lit. d) al Hotărârii Guvernului nr. 78 din 21.02.1994, la calcularea vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției și a sistemului penitenciar se acordă două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu, în instituții penitenciare de tip închis, izolatoarele de urmărire penală și instituțiile destinate pentru deținerea și tratarea bolnavilor contagioși și bolnavilor psihici, precum și la lucrări de subteran.

8. Potrivit art. 33 alin. (2) din Legea cu privire la sistemul penitenciar nr. 1036 din 17 decembrie 1996 (în vigoare până la 21.03.2008), vechimea în muncă în vederea acordării pensiei colaboratorilor sistemului penitenciar se calculează cu următoarele înlesniri: o zi de serviciu în instituții penitenciare de tip închis, izolatoare de urmărire penală și în instituțiile destinate pentru deținerea și tratarea bolnavilor contagioși și bolnavilor psihici, precum și la lucrări în subteran, se consideră ca 2 zile de serviciu.

9. A relatat că, pentru calcularea vechimii în muncă cu înlesnirile solicitate este necesar ca persoana să întrunească două condiții, și anume: instituția în care persoana execută serviciul să fie o subdiviziune indicată în pct. 8 a Hotărârii Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994 și să-și exercite serviciul nemijlocit în închisori, izolatoare de urmărire penală (izolatoare de detenție provizorie) și instituțiile destinate pentru deținerea și tratarea bolnavilor contagioși și bolnavilor psihici.

10. A notat reclamantul că, colaboratorii care efectuează serviciului de pază, escortare și deținere a persoanelor reținute și arestate în izolatoarele de urmărire penală (izolatoare de detenție provizorie), în prezent au dreptul la calcularea vechimii în muncă cu avantaje, calculându-se 2 luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu în ordinea prevăzută de pct. 8 lit. d) din Hotărârea Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994 cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilirea și plata pensiilor și indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului pentru Combaterea Crimelor economice și Corupției și a sistemului penitenciar.

11. A mai indicat că, penitenciarele de tip închis, izolatoarele de urmărire penală (izolatoare de detenție provizorie) și instituțiile destinate pentru deținerea și tratarea bolnavilor contagioși și bolnavilor psihici sunt entități care cad sub

incidența reglementărilor din pct. 8 al Hotărârii Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994.

12. Astfel, conform art. 10 alin. (3) al Legii privind pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998, odată ce dreptul la pensie este imprescriptibil, atât cât persistă acest drept, titularul are posibilitatea de a iniția acțiune imprescriptibilă în vederea ajustării avantajelor ce rezultă din acest drept la normele de drept în vigoare și la situația actuală. Caracterul imprescriptibil al dreptului la recalcularea vechimii în muncă se relevă prin aceea că acesta este un drept personal, astfel exercițiul său nu poate fi limitat în timp și nu este susceptibil de a fi pierdut prin neuz.

13. A solicitat reclamantul de a considera nelegitim răspunsul CNAS din 12 mai 2021, prin care s-a refuzat în satisfacerea cererii cet. Zlatin Eduard, privind achitarea sumelor bănești, ca diferență de la momentul eliberării la pensie și până la data de 16 octombrie 2019, ca rezultat al calculării vechimii în muncă cu avantaje pentru colaboratorii instituțiilor penitenciarelor; a obliga CNAS să achitate lui Zlatin Eduard sumele bănești ca diferență al neachitării pensiei în quantum deplin, de la momentul eliberării la pensie și până la data de 16 octombrie 2019, luând în considerare vechimea în muncă de 38 ani și 4 luni de activitate în cadrul organelor afacerilor interne.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

14. Prin hotărârea din 27 aprilie 2023 a Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani), a fost admisă acțiunea în contencios administrativ formulată de Eduard Zlatin către Casa Națională de Asigurări Sociale cu privire la anularea răspunsului și obligarea autorității publice de a calcula diferența la calcularea pensiei. S-a anulat decizia nr. Z-845/21 din 12 mai 2021, nr. Z-528/21 din 14 aprilie 2021 și nr. 1723 din 03 martie 2021. S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale în condițiile legii să emită act administrativ individual favorabil prin care să efectueze recalcularea quantumului pensiei lui Eduard Zlatin, cu achitarea pensiei neachitate, începând cu data survenirii dreptului, luându-se în considerare confirmarea eliberată de către DP Chișinău cu nr. 15980 din 08.10.2018.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

15. La 23 mai 2023, Casa Națională de Asigurări Sociale declarat apel asupra hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) din 27 aprilie 2023, solicitând casarea hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri prin care să fie respinsă acțiunea.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

16. Prin decizia din 20 februarie 2024 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins cererea de apel declarată de Casa Națională de Asigurări Sociale și s-a menținut hotărârea din 27 aprilie 2023 A Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani).

17. În susținerea poziției sale instanța de apel a reținut că, Ministerul Afacerilor Interne, eronat a stabilit vechimea în muncă a lui Zlatin Eduard, fără a calcula înlesnirile pentru perioada activității în cadrul Batalionului serviciului escortă și pază al CGP, mun. Chișinău de la 08 august 1989 până la 07 februarie 1995, precum și pentru perioada activității în Izolatorul de detenție preventivă al CGP mun. Chișinău de la 07 februarie 1995 până la 28 septembrie 2007.

18. Drept urmare prin decizia din 09 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis apelul declarat de către Eduard Zlatin, s-a casat hotărârea din data de 22 aprilie 2016 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău cu emiterea unei noi hotărâri prin care s-a admis parțial cererea de chemare în judecată, s-a obligat MAI să efectueze recalcularea vechimii în muncă a lui Eduard Zlatin cu includerea avantajelor a două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu pentru perioada activității în cadrul Batalionului serviciului escortă și pază al CGP, mun. Chișinău de la 08 august 1989 până la 07 februarie 1995, precum și pentru perioada activității în Izolatorul de detenție preventivă al CGP mun. Chișinău de la 07 februarie 1995 până la 28 septembrie 2007.

19. A relatat că, eroarea organului cu atribuții de stabilire și calculare a pensiei a condus la situația în care reclamantului/intimat Zlatin Eduard, începând cu data stabilirii pensiei și până în prezent, i-a fost achitată o pensie mai mică decât cea convenită, eroare ce urma a fi corectată de către Casa Națională de Asigurări Sociale odată cu executarea deciziei instanței de judecată menționate supra.

20. De asemenea a remarcat instanța de apel că, autoritatea publică a efectuat recalcularea pensiei reieșind din vechimea în muncă stabilită în baza deciziei Curții de Apel Chișinău nr. 3a-1001/18 din 09.10.2018, începând cu data de 09.10.2018, dar nu din data stabilirii pensiei - 28.09.2007. Respectiv, achitarea diferenței pensiei a fost dispusă din data de 09.10.2018.

21. A subliniat că prezentei spețe sunt aplicabile prevederile art.54 din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544 din 23 iunie 1993, care prevăd că, (...). Sumele pensiei neprimite la timp din vina organelor care au stabilit sau care plătesc pensia se plătesc pentru perioada precedentă fără limite în timp. Or, în situația în care persoana nu a primit la timp suma convenită a pensiei din vina organului care a stabilit pensia, aceasta are dreptul de a pretinde la achitarea diferenței de pensie neplătită pentru perioada precedentă, fără limită de timp.

22. De asemenea, a menționat că în concordanță cu prevederile art.48 din Legea nr. 1544 din 23.06.1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, pensiile militarilor în termen, ale militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, ale persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, ale funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, ale ofițerilor de protecție și colaboratorilor organelor securității statului, Centrului National Anticorupție și ale membrilor familiilor acestora se stabilesc de către Casa Națională de Asigurări Sociale, în modul stabilit de Guvern.

23. Drept urmare rezultă că, începând cu 01 ianuarie 2017, unica instituție abilitată cu competente de stabilire și achitare a pensiilor militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne este Casa Națională de Asigurări Sociale.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

24. La 19 aprilie 2024, prin intermediul poștei electronice (f.d.105), Casa Națională de Asigurări Sociale, a depus recurs împotriva deciziei din 20 februarie 2024 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a deciziei instanței de apel cu emiterea unei decizii noi de respingere a acțiunii

ARGUMENTELE RECURSULUI

25. În motivarea recursului, recurenta a invocat că decizia instanței de apel este neîntemeiată, ce rezultă din aplicarea eronată a legii materiale aplicabile la caz, soluția instanței de apel fiind eronată.

26. Relatează că pensia pentru vechime în muncă a intimatului a fost stabilită de Ministerul Afacerilor Interne, începând cu data de 28.09.2007, în temeiul Legii nr. 1544/1993, calculată în quantum de 50% din suma soldei și o vechime în muncă totală de 20 ani.

27. Urmare a depunerii cererii de recalculare a pensiei pentru vechime în muncă și a actelor suplimentare, Casa Teritorială de Asigurări Sociale Centru a emis actul administrativ individual favorabil prin care a recalculat pensia pentru vechime în muncă în conformitate cu art.art. 51,61 din Legea nr. 1544/1993, în quantum de 75% din suma soldei și o vechime în muncă de 38 ani 04 luni, actualizând pensia prin indexare pentru fiecare an până la data depunerii cererii de recalculare a pensiei' cu achitarea noilor drepturi la pensie începând cu luna următoare depunerii actelor suplimentare.

28. Susține recurenta că, în motivarea temeiniciei deciziei instanței de apel, se menționează că intimatul întrunește condițiile legale pentru recalcularea pensiei prevăzute la art. 54 din Legea nr. 1544/1993, respectiv, Casa Națională de Asigurări Sociale este obligată să recalculeze și să achite diferența pensiei recalculate începând cu data stabilirii inițiale a pensiei, 28.09.2007.

29. Menționează recurenta că apreciază critic și nemotivată soluția instanței de apel care în lipsa unui suport probatoriu concludent, argumente certe, a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să achite lui Zlatin Eduard diferența pensiei recalculate în raport cu pensia primită pentru perioadă anterioară, începând cu data stabilirii inițiale a pensiei.

30. A concluzionat recurenta că instanța de apel cât și instanța de fond eronat a conchis că în situația din speță sunt aplicabile prevederile art. 54 din Legea nr. 1544/1993, or, în speța dedusă judecătii este cert faptul că recalcularea pensiei pentru vechime în muncă a intimatului urmează a fi efectuată în corespundere cu art. 51 din norma menționată, care prevede expres modalitatea de recalculare și achitarea diferenței la pensie.

31. Curtea Supremă de Justiție a comunicat intimatului cererea de recurs, informându-l despre posibilitatea depunerii unei referințe la recurs.

32. La data de 14 mai 2024 Zlatin Eduard și avocatul acestuia, Dorian Pîcălău, au depus referință la cererea de recurs, prin care au solicitat respingerea cererii de recurs.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

33. Art. 244 alin. (1) Cod administrativ prevede următoarele:

„(1) Hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.”

34. Art. 245 Cod administrativ relevă că:

„Recursul se depune la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni de la pronunțarea hotărârii sau a deciziei motivate, dacă legea nu stabilește un alt termen.”

35. Art. 245¹ din Codul administrativ prevede că:

(1) Recursul este admis dacă: a) interpretarea legii din hotărârea sau decizia contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție; b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție; c) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces; d) hotărârea sau decizia este arbitrară sau se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor; e) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv; f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(2) Temeiurile menționate la alin.(1) lit.c) și d) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.

(3) Aprecierea probelor dată de prima instanță și instanța de apel este obligatorie pentru instanța de recurs, cu excepția cazului în care se invocă temeiul de la alin.(1) lit.d) sau a cazului în care Curtea Supremă de Justiție examinează cauza după trimitere la rejudecare. La examinarea recursului într-o cauză care a fost trimisă anterior la rejudecare pot fi prezentate probe noi dacă acestea au fost restituite nejustificat sau nu au fost reclamate de către instanța de judecată contrar prezentului cod.

36. Art. 193 alin. (3) și (3¹) din Codul administrativ:

„Curtea Supremă de Justiție examinează acțiunile în contencios administrativ și cererile de recurs în complete din 3 judecători. În scopul uniformizării practicii judecătorești, completul din 3 judecători poate decide, prin vot unanim, ca recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 5 judecători, iar completul din 5 judecători poate decide, prin vot unanim, ca recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 9 judecători.”

37. Art. 247 din Codul administrativ:

„Recursul considerat admisibil se examinează fără înștiințarea și audierea participanților la proces, cu excepția recursului în care se invocă întemeiat art. 245¹ alin.(1) lit. b) și d). Completul poate decide și în alte cazuri invitarea participanților în ședință pentru a se pronunța cu privire la recursul considerat admisibil.”

38. Art. 248 alin. (1) lit. d) din Codul administrativ:

„(1) În urma examinării recursului, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii: b) admite recursul, casează integral decizia instanței de apel și trimite cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs”.

39. Art. 194 alin. (2) din Codul administrativ:

„(2) În procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.”

40. Art. 143 din Codul administrativ:

„(1) Un act administrativ individual ilegal defavorabil poate fi retras în tot sau în parte cu efect pentru viitor sau trecut chiar și după ce a devenit incontestabil.”

„(2) Aprecierea legalității sau ilegalității unui act administrativ individual se face în funcție de situația la momentul emiterii lui, iar în cazul desfășurării unei proceduri prealabile – de situația la momentul adoptării deciziei cu privire la cererea prealabilă.”

„(3) Dacă la emiterea unui act administrativ individual de acordare a prestațiilor sociale legislația nu a fost corect aplicată sau s-a pornit de la o stare de fapt care s-a dovedit a fi incorectă și prin aceasta, în mod greșit, nu s-au efectuat prestații sociale corespunzătoare, atunci actul administrativ, chiar și după ce a devenit incontestabil, se anulează în tot sau în parte cu efect pentru trecut sau viitor. Această normă nu se aplică dacă actul administrativ se bazează în esență pe date eronate sau incomplete, pe care persoana defavorizată le-a prezentat intenționat sau din neglijență gravă.”

„(4) Dacă un act administrativ individual este retras conform alin.(3) cu efect pentru trecut, prestațiile sociale se efectuează conform prevederilor legale corespunzătoare pentru o perioadă de cel mult 3 ani pînă la retragere. Dacă retragerea se face la cerere, calcularea

perioadei pentru care se vor acorda retroactiv prestații sociale se face din momentul depunerii cererii.”

„(5) Prevederile alin.(1)–(4) din prezentul articol nu se aplică dacă sînt întrunite condițiile stabilite la art.147 alin.(3).”

41. Art. 54 din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993:

„Suma pensiei calculată pentru pensionarii din rîndurile militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și a funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri și pentru familiile acestora și nesolicitată la timp se plătește pentru perioada precedentă, însă cel mult pentru 3 ani premergători datei solicitării pensiei. Sumele pensiei neprimite la timp din vina organelor care au stabilit sau care plătesc pensia se plătesc pentru perioada precedentă fără limite în timp”

42. Art. 61, alin.(1) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993:

„Recalcularea pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri și familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare. Dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi.”

43. Art. 195 din Codul administrativ:

„Procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art.169–171.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

44. Referitor la termenul de depunere a recursului, Completul de judecată atestă că decizia contestată a fost notificată recurentului, în mod electronic, la 28 martie 2024 (f.d.100), iar, recursul a fost depus anterior, la data de 19 aprilie 2024, cu respectarea prevederilor art. 245 din Codul administrativ.

45. Materialele cauzei atestă că la 24 mai 2021, Zlatin Eduard, a depus acțiune împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, solicitând anularea răspunsului CNAS din 12 mai 2021 și obligarea CNAS să achitate lui Zlatin Eduard sumele bănești ca diferență al neachitării pensiei în quantum deplin, de la momentul eliberării la pensie și până la data de 16 octombrie 2019, luând în considerare vechimea în muncă de 38 ani și 4 luni de activitate în cadrul organelor afacerilor interne.

46. Judecând cauza, prima instanță prin hotărârea din 27 aprilie 2023 a Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani), a admisă acțiunea în contencios administrativ formulată de Eduard Zlatin către Casa Națională de Asigurări

Sociale cu privire la anularea răspunsului și obligarea autorității publice de a calcula diferența la calcularea pensiei. A anulat decizia nr. Z-845/21 din 12 mai 2021, nr. Z-528/21 din 14 aprilie 2021 și nr. 1723 din 03 martie 2021. A obligat Casa Națională de Asigurări Sociale în condițiile legii să emită act administrativ individual favorabil prin care să efectueze recalcularea cuantumului pensiei lui Eduard Zlatin, cu achitarea pensiei neachitate, începând cu data survenirii dreptului, luându-se în considerare confirmarea eliberată de către DP Chișinău cu nr. 15980 din 08.10.2018.

47. Instanța de apel, prin decizia din 20 februarie 2024 a Curții de Apel Chișinău, a respins apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale și a menținut hotărârea din 27 aprilie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani.

48. Analizând motivele soluției supuse criticii în recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, Completul de judecată ajunge la concluzia că decizia instanței de apel nu poate fi menținută din cauza deficiențelor în motivare. Or, instanța de apel nu a furnizat o motivare adecvată și clară cu privire la obligația Casei Naționale de Asigurări Sociale de a achita lui Zlatin Eduard pensia pentru vechime în serviciu, recalculată, începând cu data survenirii dreptului, luându-se în considerare confirmarea eliberată de către DP Chișinău cu nr. 15980 din 08.10.2018.

49. În decizia sa instanța de apel a conchis asupra temeiniciei pretenției reclamantului cu privire la achitarea pensiei începând cu data survenirii dreptului, luându-se în considerare confirmarea eliberată de către DP Chișinău cu nr. 15980 din 08.10.2018.

50. Însă, în ciuda concluziilor favorabile aduse de prima instanță și instanța de apel în privința cererii reclamantului de a recalcula și achita pensia cu înlesniri două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu, instanța de recurs a constatat că hotărârile acestora nu au abordat în mod corespunzător aspectul vădit al responsabilității organului de asigurări sociale care stabilește sau plătește pensia.

51. Aceste concluzii nu aduc în discuție responsabilitatea Casei Naționale de Asigurări Sociale pentru neplata pensiei cu înlesniri începând cu data survenirii dreptului, luându-se în considerare confirmarea eliberată de către DP Chișinău cu nr. 15980 din 08.10.2018. Or, conform legislației, suma pensiei calculate și neachitate la timp trebuie acordată pentru perioada precedentă, dar nu pentru mai mult de trei ani înainte de data solicitării pensiei. În acest sens, se mențin prevederile stipulate la pct. 41 din prezenta decizie.

52. Astfel, instanțele de judecată nu au motivat aspectul menționat, iar aceasta poate ridica întrebări cu privire la motivele acestei decizii. În lipsa unei

motivări clare, există incertitudini în ceea ce privește raționamentul instanței și modul în care a fost aplicată legea în acest caz.

53. De asemenea, conform prevederii legale reținute la pct. 42 din prezenta decizie, recalcularea pensiilor se face pe baza documentelor disponibile la momentul recalculării în organele de pensionare. Dacă reclamantul prezintă ulterior acte suplimentare care ar putea majora pensia, recalcularea se va face pentru perioada precedentă, dar nu pentru mai mult de 12 luni de la depunerea acestor acte și nu înainte de data punerii în aplicare a legii relevante.

54. În contextul prevederilor menționate la pct. 40 Completul de judecată menționează că existența unei norme care exclude dreptul de a beneficia de anumite plăți, nu poate fi interpretată ca o vină pe care o poartă organul de asigurări sociale care stabilește sau plătește pensia.

55. Deci, la caz instanțele de judecată nu au motivat în niciun fel concluzia de a recalcula și încasa pensia intimatului începând cu data survenirii dreptului, luându-se în considerare confirmarea eliberată de către DP Chișinău cu nr. 15980 din 08.10.2018, situația în care normele citate supra prevăd o perioadă de cel mult 3 ani sau o perioadă de 12 luni.

56. Prin urmare, este esențial ca instanța să examineze responsabilitatea organului de asigurări sociale în ceea ce privește neplata pensiei pentru perioada menționată de reclamant.

57. În conexiunea circumstanțelor expuse cu normele legale citate anterior, instanța de recurs ajunge la concluzia că soluția adoptată de către instanța de apel este nemotivată, deoarece, conform prevederilor art. 239 din Codul procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

58. Drept urmare, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție conchide că instanța de apel incorect a constatat și elucidat circumstanțele cauzei și probele prezentate în acest sens, limitându-se doar la aspectele constatate de către instanța de fond. Or, în conformitate cu art. 373 alin.(5) din Codul de procedură civilă, instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

59. Instanța de recurs remarcă că dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, prezumă dreptul la o hotărâre motivată. Motivarea este o parte a hotărârii în care instanța judecătorească în mod obligatoriu își expune concluziile formulate în privința cauzei deferite spre soluționare.

60. Conform unei jurisprudențe constante degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărâri asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și, argumentelor invocate de către părți întru admiterea sau respingerea acestora (cauza Garcia Ruiz vs. Spania, hotărârea din 21 ianuarie 1999).

61. Se reține că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți, ceea ce, în speță, lipsește. Or, principiul procesului echitabil reclamă că hotărârea să fie motivată, justițiabilul având posibilitatea să cunoască motivele care l-au făcut pe judecător să adopte una sau altă soluție și să le conteste dacă sistemul prevedea o cale de atac împotriva acestei hotărâri, lipsa motivării unei decizii judiciare, pune în pericol dreptul la un proces echitabil (cauza Kaufman vs. Belgia, 1986).

62. Astfel, instanțele judecătorești sunt obligate să-și motiveze soluțiile și concluziile, să furnizeze toate răspunsurile la întrebările care sunt pertinente pentru rezultatul procesului și necesită un răspuns special în hotărâre. În cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a art. 6§1 din CEDO (cauza Hiro Balani vs. Spania, 1994).

63. Corelând prevederile legale procedurale naționale cu jurisprudența CtEDO referitor la obligația instanțelor naționale de a-și motiva soluțiile, instanța de recurs conchide că circumstanțele expuse anterior denotă că instanța de apel nu și-a îndeplinit obligațiile. Iar aceasta nu poate echivala decât cu încălcarea dreptului la un proces echitabil al recurenteii, inclusiv dreptul de acces liber la justiție în raport cu obligația instanței de „a auzi” justițiabilii, garantat de art. 20 din Constituție și art. 6 § 1 din Convenție.

64. În concluzie, fiind constatate încălcările menționate, Completul de judecată consideră că singura soluție legală și rezonabilă este casarea integrală a deciziei și trimiterea spre rejudecare a cauzei.

65. La rejudecare, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate, să verifice circumstanțele importante și probele administrate și, reexaminând cauza, să emită o hotărâre legală și întemeiată, respectând dreptul garantat al participanților la proces la un proces echitabil.

66. Conform art. 258 alin. (3), art. 248 alin. (1) lit. d) din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale.

Casează integral decizia din 20 februarie 2024 a Curții de Apel Chișinău, emisă în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Zlatin Eduard împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, privind anularea răspunsului și obligarea emiterii actului administrativ favorabil și restituie cauza spre rejudecare, la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Diana Stănilă

Ion Malanciuc